

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 17 juni 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke, m. m., såvitt den hänvisats till lagutskott, jämte i ämnet väckt motion.

Genom en den 4 juni 1943 dagtecknad proposition, nr 322, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att *dels* antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har såvitt angår förenämnda lagförslag hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma inom riksdagen väckt motion, nr 322 i första kammararen av herr *Björkman* och friherre *Beck-Friis*.

I motionen har hemställts, att riksdagen måtte med förklarande, »att propositionen icke kunnat oförändrad bifallas, besluta, att ingressen till samt §§ 1 och 2 i den enligt samma proposition föreslagna lagen skola erhålla dessa lydelser:

Ingressen: Lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke med undantag av sågade trävaror.

§ 1: Konungen äger — — — annat virke med undantag av sågade trävaror må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmätare, som av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer därtill erhållit tillstånd (auktorisation).

Finnes visst slag — — — beskaffenhet i övrigt.

§ 2: Auktorisation som virkesmätare må meddelas allenast den som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Auktorisation kan begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Auktorisation kan när som helst återkallas.

Virkesmätningförening så ock annan sammanslutning med liknande syfte vare behörig erhålla auktorisation som virkesmätare. För sådant fall skall på sammanslutningen — — — som avse virkesmätningen.»

Därjämte hava motionärerna, under framhållande, att den största försiktighet syntes vara motiverad vid utfärdande av de tillämpningsföreskrifter, varom förmäldes i 9 § i förslaget, hemställt, att utskottet i sitt utlåtande måtte

uttala, att samarbete därvid syntes böra åvägabringas med de organisationer, som äro verksamma på området och deras gemensamma organ virkesmätningensrådet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna andragit till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke kommer att lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionen.

Inledning.

Sedan fråga väckts om införande av ett enhetligt system för mätning och klassificering av ved och annat virke, tillkallade statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet den 10 april 1943 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 i samma månad revisionssekreteraren Erik Hagbergh att verkställa utredning rörande vissa bestämmelser om virkesmätning.

Utredningsmannen har den 12 maj 1943 till fullgörande av det honom lämnade uppdraget avlämnat en promemoria i ämnet jämte ett utkast till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke samt tillika anmält, att överläggningar i ärendet ägt rum med bland annat representanter för skogsstyrelsen, statens bränslekommission och statens priskontrollnämnd samt med representant för virkesmätningensrådet, ett samarbetsorgan för de i norra och mellersta Sverige verksamma virkesmätningensföreningarna.

Över promemorian hava till följd av remisser yttranden avgivits av kommerskollegium, domänstyrelsen, skogsstyrelsen, statens bränslekommission, statens priskontrollnämnd, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund, virkesmätningensrådet samt sydsvenska virkesföreningen.

Förevarande lagstiftningsfråga har därefter varit föremål för beredning inom justitie-, finans-, jordbruks- och folkhushållningsdepartementen, därvid utarbetats förslag till *lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke*.

1935 års virkesmätningenslag och frågan om dess tillämpning.

Försäljning av avverkat virke sker i vårt land i allmänhet på det villkor, att köpeskillingen skall utgå i förhållande till virkets mängd. I anslutning härtill plägar vid sådan försäljning avtalas, att virket skall senare inmätas för fastställande av köpeskillingens belopp. Vanligen sker dylik mätning i samband med virkets emottagande av köparen. Mätningen avser ej blott ett uppmätande av virkets dimensioner och en därpå grundad beräkning av virkets kubikmassa utan ofta även ett bedömande av virkets beskaffenhet.

På grund av vissa missförhållanden i fråga om sättet för utförande av vir-

kesmätning uppkom tidigt tanken att genom sammanslutande av trävarubolagen och andra större virkesköpare i särskilda *virkesmätningföreningar* söka åstadkomma enhetliga och objektiva metoder för virkets mätning. Inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, bildades efterhand inom olika grupper av de virkesköpande bolagen, representerande skilda inköpsområden, ett flertal virkesmätningföreningar.

Den organisation för mätning av virke, som sålunda genomförts inom de delar av landet, där trävaruindustrien nått en mera betydande utveckling, var från virkessäljarnas synpunkt icke tillfredsställande. Särskilt i de nordligare landsdelarna hade de stora industriella företagen, som voro de huvudsakliga virkesköparna, genom virkesmätningföreningarna kommit att behärska hela mätningförfarandet.

Med anledning av hemställan av 1932 års riksdag (motion II: 270; r. skr. nr 116) beslöt Kungl. Maj:t, att utredning skulle verkställas rörande virkesmätningföreningarnas verksamhet. Denna utredning verkställdes av den s. k. virkesmätningkommissionen och på grundval av ett av kommissionen avgivet betänkande (Statens offentl. utredn. 1934: 32) tillkom *lagen den 20 juni 1935 (nr 369) om virkesmätning* (prop. nr 140/1935). Det allmänna syftet med denna lag var att mätning av köpvirke inom de områden, där virkesmätningföreningar utövade eller tidigare utövat verksamhet, skulle till skydd för virkessäljarnas berättigade intressen kunna i viss utsträckning uppdragas åt särskilda nämnder, s. k. virkesmätningnämnder, i vilka virkessäljare och virkesköpare tillförsäkrats likvärdigt inflytande och vilka nämnder skulle hava uteslutande befogenhet att, var inom sitt verksamhetsområde, verkställa sagda mätning. Virkesmätningens tillämpning är beroende på Kungl. Maj:ts förordnande. Dyligt förordnande har icke givits. Lagens huvudsakliga syfte torde emellertid hava uppnåtts på frivillighetens väg sålunda att garantier skapats för att genom virkesmätningföreningarnas försorg mätningar utföras på ett för både säljare och köpare betryggande sätt. Angelägenheten att om möjligt ordna virkesmätningens utförande på frivillig väg betonades också i skilda sammanhang vid tillkomsten av 1935 års lag.

Enligt 1 § i lagen äger Kungl. Maj:t, då skäl därtill äro, förordna att inom Stockholms, Uppsala, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län eller viss del av dessa län mätning av sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlad skick (d. v. s. virke som i större omfattning är föremål för försäljning från enskilda skogsägare till trävarubolag eller andra större virkesköpare), må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av köpeskilling eller annat vederlag för virket, ombesörjas allenast av virkesmätningnämnd. Innan sådant förordnande meddelas av Kungl. Maj:t, skall virkessäljare och virkesköpare ävensom vederbörande hushållningssällskap och handelskammare höras i ärendet.

Virkesmätningnämnderna skola enligt lagen vara sammansatta av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare samt en opartisk

ordförande. Nämndernas verksamhetsområden avsågos bli fastställda efter väsentligen enahanda synpunkter som virkesmätningföreningarnas arbetsområden.

Den förut återgivna huvudregeln i virkesmätningsslagen angående förordnande om uteslutande rätt för virkesmätningnämnd att mäta sådant runt virke av barrträd, som är avsett för industriellt bruk, förädling eller export i oförädlad skick, kompletteras av föreskriften att, där särskilda slag av runt virke lämpligen funnes böra undantagas från förordnandet eller eljest av förhållandena påkallades särskilda inskränkningar, såsom i fråga om virke avsett att förädlas vid mindre sågverk eller andra mindre träförädlingsverk, därav föranledda begränsningar skulle göras i förordnandet.

Under de närmaste åren efter virkesmätningsslagens tillkomst verkställdes vissa undersökningar och gjordes vissa framställningar i fråga om lagens tillämpning. Resultatet blev, såsom förut nämnts, att lagen icke blev satt i tillämpning. I stället överenskomms mellan de olika intressentgrupperna, att virkesmätningen alltjämt skulle ordnas på frivillighetens väg. En del ändringar vidtogos i virkesmätningföreningarnas organisation, varigenom virkessäljarna blevo tillförsäkrade representation i föreningarnas styrelser.

I detta sammanhang må även erinras om att framställning tidigare gjorts om *utsträckande av virkesmätningsslagens tillämplighet till hela landet*. Genom skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 augusti 1938 hemställde nämligen *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* om vidtagande av åtgärder i syfte att lagens bestämmelser bleve tillämpliga för hela landet. Riksförbundet anförde, att virkesmätningsslagen bidragit till en godtagbar lösning av inmätningen av rundvirke inom de delar av landet, där virkesmätningföreningar vore verksamma, i det att den tryggt formerna för mätningens verksamheten på sådant sätt, att även virkessäljarnas intressen blivit behörigen tillgodosedda. Det hade emellertid mer och mer framträtt behov av lagens hjälp utanför dess giltighetsområde. Just sådana missförhållanden, som föranledde lagens antagande, hade nämligen visat sig knappast mindre inom de delar av södra Sverige, där lagen icke ägde tillämpning, och från dessa trakter hade anförts upprepade klagomål över godtyckliga och oeffterrätliga virkesmätningar. I riksförbundets framställning hemställdes vidare om sådan ändring av bestämmelserna i virkesmätningsslagen, att desamma beträffande landets mellersta och södra delar finge avseende jämväl å mätning av rundvirke av lövträd. Det yttrades i berörda hänseende, att i angivna delar av landet lövträdsvirket, som i stor utsträckning förbrukades såsom råvara i industriell förädling, hade en väsentlig betydelse för skogsägarnas försörjning, att handeln med rundvirke av lövträd uppginge till betydande belopp samt att inmätningen av dessa avsalusortiment skedde under samma godtyckliga former som då det gällde barrvirke.

Över riksförbundets ifrågavarande framställning avgåvos yttranden av 1936 års skogsutredning, Sveriges skogsägareförbund och centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund. *Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas för-*

bund uttalade — med förmälan att av skogsvårdsstyrelserna i landets södra och mellersta delar det övervägande antalet utan vidare anslutit sig till riksförbundets framställning samt de återstående i flertalet fall ställt sig förstående till densamma — sin principiella anslutning till förslaget att virkesmätningen i södra Sverige borde lagligt regleras samt förordade att frågan bleve föremål för undersökning.

Sveriges skogsägareförbund anförde bl. a., att mycket påtagliga motiv förelegat för avgränsning av virkesmätningens giltighetsområde till de delar av landet, där virkesmätning- eller tunningsföreningar vore verksamma, samt att lagen helt vore inriktad på uppgiften att förebygga, att befintliga mätningföreningars verksamhet kunde utövas till skada för säljarna. Skogsägareförbundet yttrade vidare rörande de förutsättningar, under vilka virkesmätningens ansetts kunna fylla en uppgift i landets norra och mellersta delar, följande.

Inmätningen av virke genom en central organisation hade i ej ringa mån vuxit fram just på grund av den koncentration av skilda köpare (och även säljare) virkespartier till gemensamma avläggningsplatser, som i stora delar av norra och mellersta Sverige nödvändiggjordes av transport- och förädlingsförhållandena. Utan denna koncentration skulle utförande av mätning genom centrala, gemensamma organ bliva så arbetskrävande och dyr, att den vore ekonomiskt föga lönande och i många orter otänkbar. Vid utformningen av virkesmätningens lag hade hänsyn tagits härtill.

I frågan huruvida förutsättningar vore för handen för virkesmätningens tillämplighet i södra Sverige anförde skogsägareförbundet.

Ytterst betydelsefulla skiljaktigheter finnes mellan träförädlingsindustriernas organisation och förläggning å ena sidan i Norrland, Dalarna och Värmland samt å den andra i södra Sverige. I de norra landsdelarna vore berörda industrier koncentrerade till stora verk, förlagda vid älvmyningarna efter kusten eller vid Väneren. Detta gällde såväl massa-, wallboard- och plywoodindustrierna som jämväl sågverken. Antalet virkesköpande industriföretag i varje älvdal vore numera relativt litet. Små- och hemmaindustrier saknades så gott som fullständigt, om man bortsåg från skogsägarnas egna kling-sågverk, vilka i detta sammanhang torde kunna lämnas åsido. Det vore under hägnet av dessa förhållanden som den monopoliserade mätningen i Nord-sverige kunnat växa fram. I södra Sverige vore förhållandena helt motsatta. De träförädlingsindustrierna vore där splittrade på ett mycket stort antal företag, av vilka blott ett fåtal av högsta storleksordningen men de flesta små eller medelstora. Industrierna vore ej heller koncentrerade till vissa platser utan tämligen jämnt fördelade över landsdelen. Några storföretag inom sågverksindustrien förekomme knappast i södra Sverige. I stället finnes små sågverk i de flesta orter. Gemensam inmätning av sågtimmer för flera köpare förekomme icke. Massaindustrien vore koncentrerad till något större enheter; på få undantag när dock ingalunda av samma storleksordning som de norrländska. Ett antal av massaindustrierna i södra Sverige utförde gemensam inmätning genom sydsvenska virkesföreningen, vilken vore det enda i

södra Sverige förefintliga, kooperativt organiserade mätningsorganet och vilken endast befattade sig med massaved. Det vore emellertid att märka, att i södra Sverige sortimenten massaved och timmer icke hade närmelsevis samma dominerande betydelse som i Norrland. I Sydsverige vore rundvirkeshandeln utomordentligt mångsidig och skiftande samt arbetade med ett flertal sortiment. På den sydsvenska rundvirkesmarknaden opererade sålunda ett mycket stort antal köpare, vilka kunde räknas i tusental och vilka arbetade med alla tänkbara sortiment. Bortsett från de till sydsvenska virkesföreningen hörande massaföretagen, vore dessa köpare icke organiserade i några kollektiva mätningsorgan. En monopolisering av virkesmätningen i Sydsverige skulle av organisatoriska orsaker vara nästan omöjlig att genomföra eller i varje fall bliva oskäligt dyrbar. Av träförädlingsindustriernas och rundvirkeshandeln uppsplittring på ett otal företag eller privata företagare, lokaliserade till länens alla delar, föranleddes, att även inmätningen av virke spriddes ut över praktiskt taget alla delar av skogarna. Skulle mätningen lagligen förbehållas en central organisation i varje län, uppstode omständiga och dyrbara resor för detta organs mätare. Därtill komme en mängd andra svårigheter och fördyrande moment. Beträffande massaveden föreläge vissa förutsättningar för en centraliserad mätning och sådan hade även i viss omfattning ägt rum. Beträffande specialsortimenten hölle skogsägareförbundet före, att mätning genom centralt organ icke i någon som helst form vore möjlig med hänsyn till att leveranserna ägde rum på de mest spridda platser och ofta avsåge mycket små partier. Under åberopande av det anförda förklarade sig skogsägareförbundet avstyrka riksförbundets framställning.

Skogsägareförbundet yttrade vidare.

Ville man till säljarnas stöd skapa något slags organisation för kontroll över virkesmätningen, så måste detta för södra Sveriges vidkommande ske under helt andra former än vad virkesmätningenslagen föreskreve. En tänkbar utväg vore, att lagbestämmelse meddelades därom, att envar part i en rundvirkesaffär ägde rätt att, då tvist uppstått om mätningens rätta utförande, begära kontrollmätningens verkställande av auktoriserad mätare, som då borde finnas i varje län.

1936 års skogsutredning yttrade i anledning av riksförbundets framställning följande. Virkesmätningenslagen vilade på särskilda förutsättningar, som ägde samband med, bland andra, de tekniska förhållandena i inmätningsoch andra hithörande avseenden inom dess nuvarande geografiska giltighetsområde. Såvitt skogsutredningen kunnat finna torde samma villkor icke eller allenast i mindre mån vara förhanden i återstående delar av landet; andra betingelser vore väsentligen därstädes rådande. Den av riksförbundet förordade utvidgningen av berörda giltighetsområde till att omfatta hela riket samt förslaget om lagligt reglerande av mätningen i södra och mellersta Sverige av rundvirke av lövträd låte sig därför icke utan olägenhet genomföra med den konstruktion virkesmätningenslagen för närvarande hade. Skogsutredningen framhöll vidare att ett ställningstagande till den av riksförbundet väckta frågan måste grundas på ingående undersökning av de lokala förhållandena i de åsyftade landsdelarna

Genom beslut den 25 oktober 1940 fann Kungl. Maj:t riksförbundets framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I detta sammanhang vill utskottet vidare erinra om den av herrar *Hedlund* i Rådomb och *Andersson* i Hedensbyn vid innevarande års riksdag väckta motionen nr 269 i andra kammaren, vari hemställts om utredning av frågan angående opartisk mätning av virke, som ingår i allmän flottning. Över denna motion har utskottet den 18 juni 1943 avgivit utlåtande, nr 54.

Utredningsmannens förslag.

Det av utredningsmannen utarbetade utkastet till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke innehåller i 1 § första stycket stadgande, att Kungl. Maj:t äger då skäl därtill äro förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av ved eller annat virke må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, ombesörjas allenast av virkesmätare, som av Kungl. Maj:t eller den myndighet Kungl. Maj:t bestämmer därtill erhållit tillstånd (auktorisation). I andra stycket av 1 § föreslås en bestämmelse av innebörd att i förordnande enligt första stycket kunna göras av förhållandena påkallade begränsningar; vidare upptages där en dispensregel. En definition å begreppet mätning av virke har införts i 1 § tredje stycket. Enligt denna förstås med mätning av virke dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i travat mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor, vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt.

I lagutkastets 2 § föreskrives, att auktorisation såsom virkesmätare må givas allenast den som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Det föreslås, att virkesmätningsförening och annan sammanslutning med liknande syfte skall kunna erhålla auktorisation såsom virkesmätare; i sådant fall skall på sammanslutningen ankommande mätningsarbete utföras av i dess tjänst anställd mätningspersonal. Enligt 3 § skall upprättas skriftlig handling (mätbesked) över vad vid mätningsförrättning förekommit. Det förordas, att tillsyn över mätningsarbetets fullgörande skall utövas av virkesmätningsnämnder, rörande vilkas sammansättning och verksamhet föreskrifter skulle utfärdas av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer (4 §). I enahanda ordning förutsättes skola utfärdas instruktion rörande förfarandet vid mätning samt fastställas taxa för virkesmätare och de grunder efter vilka kostnaderna för virkesmätning skola fördelas (3 §) ävensom meddelas tillämpningsföreskrifter i övrigt (9 §). Lagutkastets 5—8 §§ innehålla stadganden angående klagan hos virkesmätningsnämnd över mätningsförrättning, talan mot beslut av virkesmätningsnämnd samt straffbestämmelser.

Utredningsmannen har i promemorian framhållit följande allmänna synpunkter rörande den ifrågasatta lagstiftningen.

Under de senaste åren hava förnyade krav rests på åstadkommande av ett förbättrat system för mätning och klassificering av virke. Den virkesmätning, som ombesörjes av virkesmätningssällskapen, lär väl fylla alla anspråk på tillförlitlighet och opartiskhet. Men i södra Sverige torde starkt framträda ett behov att ernå större enhetlighet än för närvarande. De prisreglerande åtgärder, som redan vidtagits eller äro ifrågasatta för vissa slag av virke, kräva i själva verket som ett komplement att garantier vinnas för att virkesmätningen sker efter enhetliga grunder. De statliga ingripandena på vedmarknaden göra det även önskvärdt att mätning av brännveden sker efter enhetliga grunder. Endast i Norrland torde härutinnan råda tillfredsställande förhållanden, därigenom att veden på grund av överenskommelser mellan de intresserade parterna inmättes av virkesmätningssällskapen. De angivna synpunkterna hava föranlett, att förslag framkommit att såsom en beredskapsåtgärd borde åt Kungl. Maj:t inrymmas en befogenhet att för hela riket eller vissa delar därav införa ett auktoriserat mätningssystem, som i mån av behov kunde komma till uteslutande användning vid sådana slag av virkesmätning, där ett enhetligt mätningssystem synes påkallat av särskilda hänsyn.

I promemorian anmärkes, att utgångsläget för införande av enhetligt mätningssystem vore helt olika för, å ena sidan, de delar av norra och mellersta Sverige, där en monopoliserad virkesmätning tillämpas genom virkesmätningssällskapen, och, å andra sidan, övriga delar av landet. På grund av förhållandena i södra Sverige vore en monopolisering av virkesmätningen synnerligen svår att där genomföra. Angående dessa svårigheter hänvisade utredningsmannen särskilt till vad som anförts av Sveriges skogsägareförbund i dess förut återgivna yttrande över Sveriges skogsägareförbunds riksförbunds framställning år 1938 om virkesmätningens tillämpning för hela landet.

Rörande lagutkastet yttras härefter i promemorian.

Utkastet intager den principiella ståndpunkten, att Kungl. Maj:t skall äga förordna att mätning av ved och annat virke må ombesörjas allenast av virkesmätare, som erhållit statlig auktorisation. Sådant förordnande kan meddelas endast i fråga om mätning som skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning. Beträffande annan mätning torde åtminstone icke för närvarande föreligga behov av införande av ett auktoriserat mätningssystem. Då den ifrågasatta lagstiftningen utgör en av krisen föranledd beredskapsåtgärd, ha gränserna för Kungl. Maj:ts rätt att meddela förordnande enligt lagen icke syntts kunna närmare bestämmas. Det är emellertid icke avsett att denna rätt skall komma att begagnas annat än när särskilda hänsyn påkalla införande av ett enhetligt mätningssystem. För närvarande torde detta vara fallet främst beträffande brännveden. Huruvida lagens tillämpning skall visa sig erforderlig beträffande exempelvis sågtimmer lär bli beroende av huruvida priserna på sågtimmer framdeles bli föremål för priskontroll. För närvarande är så icke fallet, ehuru önskemål härutinnan framkommit.

Det har i promemorian vidare anmärkts, att, då lagutkastet endast avsåge virke d. v. s. upphuggen vara, utanför tillämpningsområdet för den ifrågasatta lagstiftningen fölle mätning av rotstående skog. I detta sammanhang har erinrats, att jämlikt kungörelsen den 18 juli 1942 (nr 722) angående viss reglering av förvärv av skogsavverkningsrätt, m. m. särskilt tillstånd erforder-

rades av statlig myndighet för förvärv av skogsavverkningsrätt mot vederlag samt att vid beviljande av sådant tillstånd föreskrifter kunde meddelas rörande de villkor, under vilka tillståndet finge tillgodonjutas.

I promemorian har rörande förslaget att meddela auktorisation för mätningförening anförts följande.

Införandet av ett auktoriserat mätningförfarande torde icke böra tvångsvis genomföras annat än där särskilda hänsyn göra en sådan åtgärd påkallad. Jämväl i andra hänseenden synes det önskvärt att undvika onödiga ingripanden i de bestående förhållandena och att söka lämna orubbade eller bygga på dessa, i den mån de visat sig fylla sin funktion på ett tillfredsställande sätt. Härvid läres särskilt uppmärksamheten böra fästas på de i norra och mellersta Sverige för närvarande verksamma åtta virkesmätningföreningarna. Den mätningverksamhet föreningarna utöva torde numera fylla högt ställda krav på opartiskhet och korrekthet, och den fullgöres av erfaren mätningpersonal, som därvid har att följa av föreningarna utfärdade instruktioner. Det synes därför naturligt, att när det gäller anordnandet av det i lagutkastet ifrågasatta systemet med auktoriserade mätare, man söker utnyttja den organisation som redan finnes i form av nämnda föreningar. I överensstämmelse härmed föreslås (2 §), att auktorisation såsom virkesmätare skall kunna meddelas åt virkesmätning- eller tunnningförening eller annan sammanslutning med liknande syfte. Om en mätning enligt lagen skall utföras inom verksamhetsområdet för en förening, som erhållit auktorisation, blir det föreningens styrelse som har att utse mätare, och dessa verkställa förrättningen under samma ansvar som om de personligen varit auktoriserade mätare.

Beträffande förslaget om inrättande av virkesmätningnämnder har i promemorian uttalats följande.

Virkesmätningförrättning enligt lagutkastet bör kunna bli föremål för överklagande. Då det ur skilda synpunkter torde vara uteslutet att sådana ärenden skulle kunna direkt bringas under bedömande av en för hela riket gemensam myndighet, exempelvis skogsstyrelsen, har det förefallit nödvändigt att tillskapa mellaninstanser, åt vilka jämväl kan anförtros uppgiften att öva tillsyn över mätningarbetets fullgörande, var inom sitt verksamhetsområde. Dessa mellaninstanser benämnas i utkastet virkesmätningnämnder (4 §). Närmare föreskrifter om dem avses skola utfärdas i administrativ ordning. De kostnader, som föranledas av nämndernas inrättande, torde böra drabba statsverket.

Utredningsmannen har härefter angivit vissa närmare riktlinjer för den tilltänkta lagstiftningen. Därvid anföres till en början beträffande omfattningen av förordnande enligt lagutkastets 1 §.

Det auktoriserade mätningssystem, vars införande skulle möjliggöras genom lagutkastet, kan enligt utkastet komma till tillämpning beträffande ved och annat virke. Ehuru någon uttrycklig begränsning till visst slag av virke sålunda icke föreskrivits, är såsom förut framhållits avsikten att lagen skall komma till användning endast om ett verkligt behov därav föreligger. De virkesslag, som närmast torde ifrågakomma att hänföra under lagen, lära vara, förutom veden, sågtimmer och massaved. Ett flertal specialsortiment torde endast undantagsvis kunna tänkas böra bli föremål för förordnande enligt lagens 1 §. Med hänsyn till det allmänna syftet med lagutkastet erinras om att bestämmelser om normalpriser icke meddelats i fråga

om sågtimmer. Sådana bestämmelser finnas däremot beträffande vissa sågade och hyvlade trävaror av furu eller gran (plank, bräder m. m.) samt sparrar och bjälkar av furu eller gran. Normalpriser äro vidare fastställda för ved. Anledning att införa ett auktoriserat mättningsförfarande i fråga om sådan förädlad vara som exempelvis plank och bräder lär icke föreligga. Normalpriser hava fastställts för vissa transporter av virke. Jämlikt kungörelsen den 27 februari 1942 (nr 111) med fastställande av normalpriser å vissa virkestransporter m. m. (ändringar i denna kugörelse, se kungörelsen den 12 juni 1942, nr 344, och den 5 februari 1943, nr 50) gälla normalpriser vid frivillig transport med gengasdriven lastautomobil av sågtimmer, massaved (pappersved), props, kolved, martinved och annan långved, kastved samt icke bearbetat träkol (råkol). Med hänsyn härtill har lagutkastets 1 § avfattats sålunda, att förordnande enligt lagen kan meddelas när virkesmätningen skall ligga till grund icke endast för bestämmande av vederlag för virket utan även för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket.

I fråga om den i 1 § andra stycket föreslagna bestämmelsen att i förordnande enligt första stycket kunna göras av förhållandena påkallade begränsningar har utredningsmannen anfört, att det exempelvis torde kunna ifrågakomma att från förordnande undantaga visst virke eller att auktoriserad mätning skall äga rum, endast om så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen. Det i vissa landsdelar använda systemet med av handelskammare auktoriserade mätare av props syntes böra lämnas orubbat av lagstiftningen. Vad angår förslaget om rätt för virkesmättningsnämnd att medgiva dispens från meddelat förordnande, har i promemorian uttalats, att berörda regel torde vara påkallad särskilt av de i södra Sverige rådande förhållandena. De nu berörda stadgandena hade upptagits för att ett förordnande enligt lagen icke skulle onödigtvis ingripa i den fria mätningen.

I promemorian har framhållits, att, innan Kungl. Maj:t meddelade förordnande enligt lagutkastets 1 §, yttrande borde infordras från lokala myndigheter, exempelvis skogsvårdsstyrelser och handelskammare.

Beträffande den i 1 § tredje stycket införda definitionen av begreppet mätning av virke har i promemorian anförts.

Bestämmelsen ansluter sig nära till vad som föreskrives i vissa stadgar för virkesmättningsföreningar samt till 1 § tredje stycket virkesmättningslagen. Det förtjänar påpekas att i utkastet endast är tal om travat mått, varigenom från bestämmelsen uteslutes mätning i s. k. stjälp mått. Att under begreppet mätning av virke inbegripes jämväl en kvalitetsbedömning framgår av orden »virkets beskaffenhet i övrigt».

Vad angår spørsmålet åt vilken myndighet borde uppdragas att meddela auktorisation har utredningsmannen yttrat, att myndigheten borde besitta eller lätt kunna inhämta kännedom om förhållandena på orten samt att virkesmättningsnämnderna närmast torde ifrågakomma såsom lämpliga för meddelande av auktorisation. Angående auktorisation borde utfärdas bevis (certifikat), varom bestämmelser syntes kunna utfärdas i administrativ ordning.

I fråga om de i 2 § av lagutkastet upptagna bestämmelserna angående villkoren för erhållande av auktorisation har i promemorian anförts.

Det föreslås att auktorisation såsom virkesmätare må givas allenast den som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Om den myndighet, som har att meddela auktorisation, icke besitter nödig kännedom om de lokala förhållandena, lär myndigheten genom hörande av lokala myndigheter eller organisationer böra anskaffa erforderliga upplysningar om vederbörandes kvalifikationer såsom virkesmätare. I anslutning till den allmänna föreskriften om betingelsen för att erhålla auktorisation har föreslagits en bestämmelse, att auktorisation kan begränsas att avse visst område eller visst mättningsarbete eller på annat sätt inskränkas. Avfattningen av 2 § andra stycket ger vid handen att vid auktorisation av organisationer naturligen en prövning skall ske, huruvida den sammanslutning varom fråga är kan anses lämplig att erhålla auktorisation. För närvarande finnas i södra Sverige icke några för köpare och säljare gemensamma organisationer för virkesmätning. Auktorisation måste där sålunda givas åt virkesmätare personligen. Nämnvärda svårigheter att finna lämpliga mätare torde näppeligen föreligga. För att nedbringa kostnaden för resor m. m. är det angeläget att de auktoriserade virkesmätnarna till antal och boningsort utväljas under beaktande att för varje särskild mätning bör finnas att tillgå mätare på ej alltför avlägsen ort. Därest den ifrågasatta lagstiftningen kunde leda till att i södra Sverige bildades organisationer i likhet med virkesmättningsföreningarna i norra och mellersta Sverige, torde hela problemet om virkesmätning komma att förenklas, och en utveckling i sådan riktning vore säkerligen ur alla synpunkter att hälsa med tillfredsställelse. Virkesmättningsföreningarnas personal är enligt föreningarnas stadgar skyldig att avgiva försäkran under edlig förpliktelse rörande det behöriga fullgörandet av mätningssupdrag. Med hänsyn bl. a. till den psykologiska betydelsen av en sådan försäkran har i 2 § tredje stycket uppställts en liknande skyldighet för dem som skola verkställa mätning enligt lagen. Måhända kunde ifrågasättas att i denna försäkran inrycka en erinran för mätaren att icke i onödan yppa vad som kommit till hans kännedom under mätningförrättningen.

Rörande lagutkastets 3 § har i promemorian yttrats.

Paragrafen innehåller bestämmelser, vartill motsvarighet återfinnes i virkesmätningens lagens 13 och 5 §§. Det stadgas sålunda, att över vad vid mätningförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked). Närmare föreskrifter härom torde kunna meddelas i administrativ ordning. Vidare stadgas, att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmelser skall utfärda instruktion rörande förfarandet vid mätning samt fastställa taxa för virkesmätare ävensom de grunder efter vilka kostnaderna för virkesmätning skola fördelas. Av synnerlig vikt är uppenbarligen att mätningens instruktionen kommer att innehålla tillfredsställande regler för tillgodoseende av kravet på en korrekt och enhetlig mätning och kvalitetsbedömning av virket. Viss ledning kan härutinnan inhämtas från de olika virkesmätningföreningarnas tunningsinstruktioner.

Kostnaderna för anordnande av virkesmätning genom auktoriserade mätare måste naturligen bäras av de intresserade parterna. Man torde knappast behöva befara att påbjudande av mätning genom auktoriserade mätare, i den utsträckning förevarande lagutkast synes böra föranleda och under beaktande av de i lagutkastet angivna möjligheterna till begränsningar och undantag, skall medföra avsevärt ökade kostnader i jämförelse med kostnaderna för den mätning som för närvarande sker genom privata mätare. Det kan anmärkas, att anledning icke synes föreligga att för de olika mätningförrättningarna öka antalet mätare utöver vad som nu praktiseras. I regel

lära mätarna böra vara två (jfr 10 § virkesmätningsslagen). Närmare bestämmelser härom kunna intagas i mätningssinstruktionen.

Slutligen framhålles, att parternas möjlighet att avtalsvis fastställa kostnadsfördelningen synes böra lämnas oförkränt. Endast för den händelse parternas avtal icke giver tillräcklig ledning för avgörande av frågan om kostnadsfördelningen, skulle tillämpas vissa i administrativ ordning fastställda grunder för kostnadsfördelningen. En annan väg att lösa detta spörsmål vore möjligen att låta detsamma avgöras av de i 4 § omnämnda virkesmätningssammansättningarna.

Beträffande de närmare bestämmelserna om virkesmätningssammansättningar har i promemorian yttrats.

För att det ifrågasatta auktoriserade mätningssystemet skall kunna förväntas fungera tillfredsställande torde det vara nödvändigt att anordna en fortlöpande kontroll däröver. Särskilt i södra Sverige torde behov härav komma att framträda. I detta syfte och jämväl för att tillskapa en instans, hos vilken klagomål över mätningförrättningar kunna anföras, har i utkastet meddelats bestämmelser rörande virkesmätningssammansättningar. I 4 § föreslås, att tillsyn över mätningssammansättningens fullgörande skall utövas av dylika sammansättningar samt att i administrativ ordning skola utfärdas närmare föreskrifter rörande sammansättningarna m. m. Sammansättningarna synas lämpligen böra vara sammansatta av lika antal representanter för virkessäljare och virkesköpare samt en opartisk ordförande (ledamotsantalet exempelvis 3 eller 5). Sammansättningarnas verksamhetsområden torde, vad angår de trakter av landet där virkesmätningssammansättningar äro verksamma, böra bestämmas under hänsynstagande till föreningarnas verksamhetsområden. I övriga delar av riket lär det i allmänhet vara lämpligt att virkesmätningssammansättningar inrättas länsvis. — Liksom i fråga om anordnandet av det auktoriserade mätningssystemet, torde i fråga om inrättandet av virkesmätningssammansättningarna böra övervägas lämpligheten att i någon form söka utnyttja den organisation som på förevarande område finnes i norra och mellersta Sverige genom virkesmätningssammansättningar. Föreningarnas styrelser utöva kontroll över föreningens mätningssammansättning. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida virkesmätningssammansättningarnas ledamöter i berörda trakter av riket kunde, i varje fall delvis, utväljas ur föreningarnas styrelser.

I lagutkastets 5 § har föreslagits dels att sakägare, som är missnöjd med mätningförrättning, äger däröver föra klagan hos virkesmätningssammansättning inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen, dels ock att talan mot virkesmätningssammansättningsbeslut må föras hos den myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer genom besvär inom tjugu dagar från den dag klaganden erhöi del av beslutet. Utredningsmannen har rörande sistnämnda stadgande — under framhållande att vissa skäl kunde anses tala för att virkesmätningssammansättningsbeslut icke borde få överklagas — uttalat att såsom besvärsmyndighet över virkesmätningssammansättningarna torde kunna ifrågakomma skogsstyrelsen eller någon för hela riket gemensam sammansättning.

Bland förfaranden, som enligt utkastet skulle föranleda straffpåföljd, må nämnas vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning samt förhindrande eller försvårande av mätningssammansättningens verkställande. I promemorian har yttrats, att ledamöter av virkesmätningssammansättning torde vara att anse såsom sta-

tens tjänstemän och förty underkastade bestämmelserna i 25 kapitlet strafflagen.

I promemorian har slutligen rörande i utkastet upptagna övergångsbestämmelser anförts.

Då den ifrågasatta lagstiftningen utgör en av krisen föranledd beredskapsåtgärd, bör densamma äga allenast begränsad giltighet, förslagsvis ett år. Med hänsyn till att virkesmätningsslagen behandlar samma ämne som lagutkastet har den ansetts böra vara försatt ur kraft under den tid den nya lagstiftningen är gällande.

Yttranden.

Det av utredningsmannen utarbetade lagutkastet har i yttranden över promemorian i princip tillstyrkts av *domänstyrelsen, skogsstyrelsen, statens bränslekommission, statens priskontrollnämnd* och *virkesmätningssrådet*. I ett flertal yttranden betonas de svårigheter av skilda slag, som komma att möta i samband med utarbetande av tillämpningsföreskrifter till lagutkastet. Av denna anledning hava vissa myndigheter och sammanslutningar ställt sig tveksamma till den ifrågasatta lagstiftningen. Lagutkastet har avstyrkts av *kommerskollegium, Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund* och *sydsvenska virkesmätningssföreningen*. Vid kommerskollegiums yttrande har fogats utlåtande av *Sveriges industriförbund*, i vilket utlåtande förslaget avstyrkts.

Beträffande de principiella synpunkterna i fråga om lagstiftningen har *statens priskontrollnämnd* uttalat.

Nämnden betraktar det föreliggande förslaget ur synpunkten av det samband, detsamma kan äga med prisregleringar för ved och annat virke. Det må då inledningsvis erinras därom, att normalpriser fastställts för ved och massaved samt sågade och hyvlade trävaror av furu eller gran och sågade eller bilade sparrar. Därjämte hava normalpriser fastställts för vissa transporter av virke. För annat virke än som nu nämnts är någon normalprisreglering ännu icke genomförd; sådant virke omfattas däremot av de bestämmelser angående prisstopp, som nämnden utfärdat enligt prisregleringslagen och efter Kungl. Maj:ts direktiv. Enligt nämndens mening föreligger med de tendenser, som för närvarande göra sig gällande å virkesmarknaden, behov av fastare prisregleringar för olika virkessortiment än vad prisstoppbestämmelserna medföra. Prisregleringar gällande såväl barr- som lövvirke äro under sådana förhållanden önskvärda. Förslag till fastställande av normalpriser för sågtimmer av gran och furu inom vissa delar av landet ha av nämnden redan vid ett par tillfällen ingivits till Kungl. Maj:t. Erfarenheterna av den redan existerande normalprisregleringen för ved och massaved ha givit vid handen, att bristande enhetlighet vid mätningförfarandet i åtskilliga fall försvårat en effektiv övervakning. Då den föreslagna auktorisationen uppenbarligen skulle vara ägnad att möjliggöra en opartisk och enhetlig bedömning av såväl varans mängd som kvalitet samt öka kontrollmöjligheterna, finner nämnden den på detta område svara mot ett föreliggande behov. Än större bli kontrollsvårigheterna, då prisregleringen utsträcker till annat virke. Det är här icke endast fråga om ett i och för sig svårare mätningförfarande utan även om en många gånger vansklig bedöm-

ning av virkets beskaffenhet. Vid sin tidigare prövning av frågan om fastställande av normalpriser för sågtimmer av gran och furu har nämnden med hänsyn till dessa kontrollsvårigheter icke ansett sig kunna föreslå en sådan prisreglering annat än i de delar av landet, inom vilka virkesmätningensföreningar varit verksamma; normalprisförslaget har därvid även anknutits till dessa föreningars mättningsbestämmelser. Då behovet av prisregleringar numera blivit allt starkare, finner nämnden i hög grad önskvärt, att sådan ordning beträffande mättningsförfarandet kommer till stånd, att den erforderliga prisregleringen icke omöjliggöres av kontrollsvårigheter. Nämnden får därför tillstyrka en lagstiftning av föreslagen innebörd.

Nämnden är väl medveten om de svårigheter och olägenheter, som kunna vara förenade med genomförandet av en auktoriserad mätning och som utförligt skildrats i ett tidigare yttrande av Sveriges skogsägareförbund. Trots detta finner nämnden det påkallat, att lagen i nuvarande läge gives en vidsträckt tillämplighet; nämnden finner det även sannolikt, att förordnande i enlighet med lagens 1 § kan komma att påkallas i betydande omfattning. Det får därvid i varje särskilt fall prövas, vilka gränsdragningar och undantag, som kunna vara lämpliga och erforderliga för att bestämmelserna skola kunna praktiskt tillämpas, utan att syftet med desamma går förlorat. Om redan nu en begränsning av lagens tillämpningsområde anses erforderlig, skulle i första hand mätning av sågade och hyvlade trävaror kunna undantagas i lagen.

Bränslekommissionen, som tillstyrkt att lagutkastet lades till grund för lagstiftning, har yttrat.

På grundval av vunna erfarenheter beträffande de delar av landet — norra och mellersta Sverige — där virkesmätningensföreningar äro verksamma, vill kommissionen vitsorda utredningsmannens uttalanden om betydelsen av genom nämnda föreningar bedriven, i viss mån monopoliserad, virkesmätning. För åstadkommande av större enhetlighet än som tidigare varit rådande beträffande särskilt mätning av brännved har kommissionen nedlagt betydande arbete, bland annat genom att utfärda kvalitetsbestämmelser och mättningsinstruktioner. I vissa större handelsreglerade orter har kommissionen dessutom utsett särskilda virkesmätare med uppgift att avgöra tvister i fråga om mättningsförfarande. Hittills vidtagna åtgärder ha emellertid visat sig icke vara tillfyllest för ernående av garantier för enhetlig mätning, varför en reglering genom lagstiftning synes av behovet påkallad. En lagstiftning av i promemorian upptaget slag torde bliva av särskild betydelse i samband med en kommande avveckling av på grund av krisen genomförda åtgärder beträffande handeln med ved och annat virke. Staten kommer vid sådant fall sannolikt att stå som garant för betydande kvantiteter ved, tillhörig producenter och auktoriserade uppköpare. Det är angeläget, att man redan i nuvarande läge fastställer de villkor, enligt vilka avvecklingen skall ske. Därvid är frågan om mättningsförfarandet av stor vikt. Det synes uppenbart, att det vid fastställande av statens förpliktelser vid en sådan avveckling kommer att vara synnerligen betydelsefullt att äga tillgång till auktoriserade virkesmättningsmän, vilkas verksamhet är reglerad enligt lag.

Skogsstyrelsen har anfört följande.

Då skogsstyrelsen tillstyrker den ifrågasatta lagstiftningen, sker det under den ovillkorliga förutsättningen, att bestämmelserna tagas i anspråk allenast efter ingående bedömanden rörande deras genomförbarhet och praktiska konsekvenser. Styrelsen räknar vidare med att lagstiftningen skall i

likhet med 1935 års virkesmätningsslag stimulera till åstadkommande genom samarbete mellan säljare och köpare av mätningsslag i de delar av landet, där sådana nu icke äro verksamma, varigenom ett tillfredsställande mätningsslag skulle kunna ernås. Av förslaget principiella uppläggning följer, att de kompletterande organisatoriska förfoganden, normerande föreskrifter m. m., lagen förutsätter skola tillkomma i administrativ ordning, måste få avgörande betydelse för lagbestämmelsernas tillämplighet under praktiska förhållanden.

Domänstyrelsen har förklarat sig kunna i huvudsak tillstyrka det remitterade förslaget. Styrelsen har därvid — i anslutning till utredningsmannens uttalande att de prisreglerande åtgärder, som redan vidtagits eller ifrågasatts, ansetts kräva såsom ett komplement, att garantier åstadkommes för att virkesmätningen skedde enligt enhetliga grunder — framhållit att behovet av sådana garantier sannolikt torde komma att i särskild grad framträda i samband med en avveckling av den nu bedrivna krisbetingade massproduktionen av brännved m. m. men att styrelsen icke inom domänverkets egen skogs rörelse funnit några utvidgade bestämmelser om virkesmätning erforderliga.

Sydsvenska virkesföreningen har avstyrkt lagstiftningsåtgärder av i lagutkastet avsedd art. Föreningen yttrar.

Några klagomål av allmänare art från säljaresidan, vilka skulle motivera de i lagutkastet föreskrivna åtgärderna, hava icke kommit till föreningens kännedom. Tvärtom har mätningsslagförordningen i fråga om massaved allt mera stabiliserats och i fråga om brännved hava genom bränslekommissionens föreskrifter och hänvisningen till andra statliga kvalitetsbestämmelser inmätningarna kommit att i allt större omfattning ske efter enhetliga grunder.

Sveriges skogsägareförbund har rörande frågan huruvida behov föreläge av en lagstiftning om auktoriserad virkesmätning sammanfattningsvis anfört.

Mätningen av brännved kräver för närvarande knappast införande av auktoriserad mätning. Vid den statliga vedregleringens framtida avveckling kunna sådana förhållanden tänkas inträffa, att en auktoriserad mätning av ved blir betydelsefull. Mätningen av pappersved ger för närvarande icke anledning till erinran. Mätningen av sågtimmer är fullt tillfredsställande i de delar av landet, där inmätningsslagföreningar arbeta, men har i övriga delar av landet ej sällan givit anledning till erinran. Införande av auktoriserad mätning av sågtimmer i sistnämnda delar av landet möter allvarliga tekniska svårigheter och mätningen måste bli så dyrbar, att den skulle utgöra en allvarlig avbränning på rotvärdet. Införande av normalpris på sågtimmer kräver ovillkorligen införande av auktoriserad mätning för detta sortiment i hela landet.

Beträffande svårigheterna att i södra och mellersta Sverige införa ett auktoriserat mätningssystem har skogsägareförbundet hänvisat till sitt förut refererade yttrande i anledning av Sveriges skogsägareföreningars riksförbunds framställning år 1938, att virkesmätningsslagen skulle tillämpas i hela landet, samt vidare anfört bland annat.

För brännved och massaved finnas redan standardiserade kvalitets- och mätningsslagföreskrifter. All mätning av dessa sortiment sker i nuvarande kris-

läge av de statligt auktoriserade uppköparna. Även om det ur principiell synpunkt kan vara oriktigt, att köparen eller mellanhanden utför inmätningen, har det tillämpade systemet i stort sett fungerat tillfredsställande. Detsamma har dessutom haft fördelen att vara billigt och ur organisatorisk synpunkt smidigt och effektivt. Sliprar till statens järnvägar samt stolpar till kraft- och telefonledningar, vilka sortiment i mellersta och södra Sverige äro av stor betydelse, inmätas av statliga myndigheter efter standardiserade regler. Klagomål mot denna mätning ha ej framkommit. Det är sålunda egentligen endast beträffande sågtimmer som i de delar av landet, där inmätningssammansättningar ej arbeta, en helt oreglerad inmätning äger rum. — — — Vissa missförhållanden hava varit för handen beträffande inmätning av sågtimmer i södra och mellersta Sverige, vilka missförhållanden kunna tala för att auktoriserad mätning där bör genomföras. Mycket stora tekniska svårigheter föreligga emellertid för införande av auktoriserad mätning av sågtimmer i de mellersta och södra landsdelarna.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har uttalat bland annat följande.

Då lagförslag om virkesmätning framläggas såsom en beredskapslagstiftning i kristid utan en sådan ingående undersökning, som särskilt 1936 års skogsutredning påpekat nödvändigheten av, måste riksförbundet ställa sig synnerligen tveksamt inför lämpligheten och möjligheten att genomföra lagen i dess föreslagna form. Det kan nämligen befaras, att denna kommer att försvåra ett framtida slutgiltigt ordnande av mätningsfrågan, emedan en provisorisk lösning i krisens tecken lätt kan giva dåliga erfarenheter och dessa sedan anföras som skäl emot en virkesmätningslag under normala tider.

Det lagförslag, som framlagts, har karaktären av s. k. fullmaktslag med synnerligen vaga riktlinjer rörande den ifrågasatta mätningsorganisationens uppbyggnad och övriga därmed sammanhängande frågor. All makt har lagts i de administrativa myndigheternas händer, varför lagens verkningar först kunna överblickas, sedan densammans tillämpningsföreskrifter utkommit. På grund härav och av förut anförda skäl anser riksförbundet sig icke kunna tillstyrka antagandet av en lag av den innebörd, som framgår av lagutkastet.

Riksförbundet vill emellertid ifrågasätta om icke i avvaktan på en slutgiltig lösning av virkesmätningsfrågan en framkomlig väg, i stället för det nu framlagda lagförslaget, är att inrätta särskilda auktoriserade skiljenämnder, som kunna träda i funktion vid uppkomna tvister.

I fråga om kostnaderna för mätning genom auktoriserade mätare har *skogsstyrelsen* framhållit, att kostnaderna till väsentlig del torde bliva betingade av hur ofta mätningsproceduren skulle äga rum under virkets förflyttning från producent till konsument, i vilken utsträckning den auktoriserade mätningen skulle vara obligatorisk eller frivillig med flera sådana förhållanden. Dessa måste självfallet beaktas vid kompletteringsutredningar och i erforderlig grad klarläggas.

Priskontrollnämnden har rörande kostnaderna anført, att den reglering av mätningsförfarandet, som åsyftades med det föreliggande förslaget, i vissa fall kunde komma att medföra ökade kostnader. I allmänhet torde dock härvidlag en mätning i betryggande ordning träda i stället för den mätning, som eljest skulle äga rum, vilket kunde vara en kostnadsbesparande rationalise-

ring. Mättningsförfarandets kostnader komme att bli beroende av vilka tillämpningsbestämmelser, som utfärdades, och hur mätningen i praktiken anordnades.

Vid domänstyrelsens utlåtande har fogats ett yttrande av *jägmästaren i Vimmerby revir*, i vilket *överjägmästaren i östra distriktet* förklarar sig instämma. I yttrandet göres gällande, att behovet av lagstiftning på ifrågasättande område vore ringa och att det föreliggande förslaget, därest det skulle träda i tillämpning, skulle bliva ur kostnadssynpunkt så betungande för skogs- och trävarurörelserna, att priset för de vunna fördelarna bleve orimligt högt.

Sveriges skogsägareförbund har behandlat svårigheterna att i södra Sverige i hast skapa en mättningsinstruktion samt frågan huru en standardiserad mätning komme att ur kostnadssynpunkt ställa sig i södra Sverige. Förbundet har uttalat, att svårigheterna att nedbringa mättningskostnaderna utgjorde ett så allvarligt hinder mot tillämpande av auktoriserad mätning i södra Sverige, att förbundet ville ifrågasätta, huruvida sådan mätning verkligen kunde genomföras i dessa delar av landet.

Beträffande de särskilda bestämmelserna i lagen ha i yttrandena vissa erinringar framställts. I några yttranden har framhållits, att, då avsikten med lagen icke vore, att densamma även skulle omfatta mätning av sågade eller på annat sätt förädlade trävaror utan vara begränsad till reglering av mätningen av brännved av olika slag samt rundvirke i allmänhet, bestämmelser om verksamhetens omfattning borde utformas så, att lagen avsåge mätning endast av brännved och rundvirke.

Föredragande departementschefen, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, har i propositionen anförde:

»Anledningen till att föreliggande lagstiftningsfråga nu aktualiserats och kräver en snabb lösning är i främsta rummet förhållanden, som sammanhånga med den rådande krissituationen. Från vissa krisorgan, främst bränslekommissionen och priskontrollnämnden, har sålunda framställts krav på genomförande av en lagstiftning som möjliggör att på ett snabbt och förhållandevis enkelt sätt få till stånd mätning av ved och timmer. De statliga ingripandena på vedmarknaden torde göra det nödvändigt, att under vissa förhållanden mätning av brännved kan komma till stånd på ett sådant sätt, att mätningen erhåller vitsord gentemot såväl säljare som köpare. Det torde nämligen kunna befaras att i det läge, då veden icke längre blir begärlig i den allmänna marknaden i samma utsträckning som nu, tvister komma att uppstå i fråga om kvantitet och kvalitet beträffande betydande partier levererad eller för leverans avsedd ved. Ur priskontrollsynpunkt torde vara önskvärt, att möjligheter till auktoriserad mätning förefinnas även beträffande annat virke än ved. Med hänsyn till det anförda finner jag mig böra förorda, att en lagstiftning kommer till stånd som möjliggör auktoriserad mätning över hela landet och beträffande även andra virkessortiment än dem som avses i nu gällande virkesmättningslag.

Vid utformningen av en lagstiftning i detta syfte synes närmast ligga till hands att utsträcka nu gällande bestämmelser i ämnet att avse även södra delarna av landet samt de virkessortiment beträffande vilka en auktoriserad mätning befinnes önskvärd men vilka icke innefattas under gällande bestämmelser. Såsom framgår av vad inledningsvis anförts skulle dock en dylik anordning medföra betydande svårigheter. Virkesmätningens bestämmelser äro allt för omständliga och invecklade för att lämpligen kunna komma till användning, då det gäller mätning av ved. Ett förfarande enligt dessa bestämmelser torde därjämte komma att ställa sig mycket dyrbart. Med hänsyn till de lokala förhållandena med ett stort antal köpare och säljare spridda över stora områden och utan någon fast organisation, motsvarande de som finnas i norra och mellersta delarna av landet, torde en utsträckning av virkesmätningens bestämmelser till södra Sverige icke lämpligen låta sig göra utan att förorsaka de intresserade parterna betungande kostnader och onödig omgång. En helt ny lagstiftning på ifrågavarande område torde därför bli nödvändig.

Såsom framgår av vad jag förut anført är den ifrågasatta lagstiftningen framför allt betingad av krissituationen och torde därför böra få karaktären av en beredskapslagstiftning. Med hänsyn härtill bör lagstiftningen utformas som en fullmaktslagstiftning i likhet med vad som skett i fråga om ett flertal lagar av ifrågavarande art. Det förslag, som Sveriges skogsägareföreningars riksförbund framfört att inskränka lagstiftningen till ett tvingande skiljemannaförfarande, då någondera av säljare eller köpare så påfordrar, synes mig icke ändamålsenligt. Ett sådant läge torde nämligen under vissa förhållanden kunna uppstå att mera vidsträckta bestämmelser kunna finnas behöfliga. Det nu framlagda lagutkastet har sålunda synts mig kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Jag förbiser härvid ingalunda, att stora svårigheter, såsom ock framhållits i ett flertal yttranden, kunna komma att uppstå vid begagnande av ifrågavarande fullmaktslag. Den utformning det inom jordbruksdepartementet upprättade lagförslaget erhållit torde möjliggöra begränsningar i förordnandet om virkesmätning i de olika hänseenden som i yttrandena ansetts önskvärda, för den händelse sådana skulle finnas av förhållandena påkallade.

Det i utredningsmannens lagutkast upptagna stadgandet, att förordnande om lagens tillämpning kan meddelas icke endast när mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket utan även för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, har i några yttranden föranlett erinringar. Det har gjorts gällande, att bestämmelsen vore alltför vidsträckt och kunde leda till en icke önskvärd tillämpning av lagstiftningen. Då ett förordnande om lagens tillämpning uppenbarligen måste föregås av en ingående prövning av alla på saken inverkan omständigheter samt det väl torde kunna tänkas, att ett behov att införa auktoriserad mätning kan visa sig även för andra fall än där mätningen skall ligga till grund för vederlag för virket, torde vara lämpligt att stadgandet bibehållas. I avslutning härtill har departementsförslagets 1 § erhållit den avfattning, att

Kungl. Maj:t skall, då skäl därtill äro, äga förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av ved eller annat virke må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, ombesörjas allenast av virkesmätare som erhållit statlig auktorisation. Förordnande om lagens tillämpning bör såsom förut nämnts meddelas endast om starka skäl därtill föreligga. Att på sätt i vissa yttranden ifrågasatts inskränka lagens tillämpning till att avse allenast brännved och rundvirke synes icke ändamålsenligt. Emellertid torde närmast ifrågakomma att under lagen hänföra brännved och rundvirke.

De av utredningsmannen föreslagna bestämmelserna angående villkoren för erhållande av auktorisation, vilka icke rönt erinran i yttrandena, hava i huvudsak upptagits i departementsförslagets 2 §. Tillägg har dock gjorts därom att auktorisation när som helst kan återkallas. Den försäkran, som föreslagits skola avfordras mätare innan han verkställer mätning enligt lagen, har jag i anslutning till vad som förordats i ett yttrande ansett böra omfatta en erinran om mätarens tystnadsplikt. Det har syntts tillräckligt, att försäkran avgives skriftligen. Att virkesmätningssällskapet samt sammanslutning med liknande syfte skall kunna erhålla auktorisation synes lämpligt och i hög grad ägnat att underlätta lagstiftningens genomförande i norra och mellersta Sverige. Detta har även understrukits i ett flertal yttranden.

I vissa yttranden har framhållits, att synnerliga svårigheter komma att uppstå för att i södra Sverige, där virkesmätningssällskap icke äro verksamma, finna tillräckligt antal personer med de kvalifikationer som böra ställas på auktoriserade virkesmätare. Det torde emellertid kunna förutsättas att erforderlig personal kommer att, om så finnes nödvändigt, utbildas för ändamålet.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av lagen förutsättas skola meddelas i administrativ ordning. Stadgande härom har intagits i förslagets 9 §. Med hänsyn till den konstitutiva betydelsen av att skriftlig handling upprättas över vad som förekommit vid mätningssällskap har bestämmelse om upprättande av sådan handling (mätbesked) ansetts böra intagas i själva lagen (3 §). Det har vidare ansetts, att i lagen bör uttryckligen nämnas, att i administrativ ordning skola utfärdas föreskrifter rörande förfarandet vid mätning (mätningssällskapsinstruktion). Föreskrifter som i övrigt erfordras för mätningens utförande, såsom regler rörande mätningssällskapsinstruktion och bedömning av virkets beskaffenhet, komma, i den mån de icke inflyta i mätningssällskapsinstruktionen, att utfärdas jämlikt stadgandet i förslagets 9 §. Att i detta sammanhang närmare ingå på utformningen av dessa bestämmelser låter sig icke göra. Beträffande innehållet i desamma, vilket i stor utsträckning kan komma att bliva beroende av lokala förhållanden, torde ytterligare utredning och övervägande böra äga rum sedan den ifrågavarande lagstiftningsfrågan slutligen prövats.

I vissa av remissyttrandena har anmärkts, att ett auktoriserat mätningssällskap

förfarande skulle medföra avsevärt ökade kostnader för mätningen, i synnerhet i södra Sverige på grund av där rådande speciella förhållanden. Att vissa ökade kostnader kunna komma att bli en följd av ett dylikt förfarande läser icke kunna undvikas. Vid utformningen av de närmare bestämmelserna rörande förfarandet bör eftersträvas, att detta göres så enkelt och praktiskt som möjligt i syfte att nedbringa kostnaderna. I anledning av uttalande i ett yttrande må framhållas, att anlitande av två mätare icke torde böra bli obligatoriskt för varje slag av mätning.

Kostnaderna för mätningsförrättning måste i varje fall såsom regel bäras av parterna. Förslaget utgår från att, därest de icke träffa överenskommelse om kostnadernas gäldande, av Kungl. Maj:t härutinnan meddelade föreskrifter skola lända till efterrättelse (3 § tredje stycket). Att i lagen närmare utforma bestämmelser i dessa hänseenden låter sig näppeligen göra med hänsyn till de mycket olika förhållanden, som kunna ifrågakomma på förevarande område.

Enligt förslaget 4 § skola inrättas virkesmätningsnämnder, vilka skola tillsättas av Kungl. Maj:t. Rörande dessas verksamhet skola föreskrifter utfärdas i administrativ ordning. I nämnderna torde böra ingå representanter för de skilda intressentgrupperna. Antalet ledamöter torde i anslutning till vad utredningsmannen anfört böra bestämmas till tre eller fem. Ordförande i nämnden bör besitta domarkompetens. Nämnderna skola dels utöva tillsyn över mätningsarbetets fullgörande, dels ock avgöra klagomål över virkesmätningsförrättningar.

Kostnaderna för virkesmätningsnämndernas verksamhet torde böra bäras av statsverket. Vid meddelande jämlikt 3 § tredje stycket i förslaget av föreskrifter rörande uppkommande kostnader torde dock böra övervägas, huruvida ej, i likhet med vad som i allmänhet gäller enligt virkesmätningsföreningarnas stadgar angående kostnader i anledning av att part påkallar kontrolltuning, den klagande parten själv skall stå för kostnaderna, därest ej virkesmätningsnämndens avgörande innebär en ändring av mätningsförrättningen till den klagandes fördel med minst fem procent av virkespartiets kubikmassa eller värde. En föreskrift i denna riktning synes för övrigt erforderlig till undvikande av obefogade klagomål.

I 5 § av förslaget har, såsom förut nämnts, intagits bestämmelse angående klagan till virkesmätningsnämnd över mätningsförrättning. I anslutning till vad i ett flertal yttranden anförts synes mest ändamålsenligt, att klagan över virkesmätningsnämnds beslut icke må medgivas. Med hänsyn till den sammansättning nämnderna, enligt vad jag förut anfört, böra erhålla, torde några betänkligheter häremot knappast kunna resas.

De i departementsförslaget upptagna straffbestämmelserna, 6—8 §§, ansluta sig i huvudsak till utredningsmannens förslag. Sålunda har bland annat stadgats dagsböter eller fängelse för den som visar vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt lagen samt för den som förhindrar eller försvårar verkställande av mätning eller åsidosätter vad på honom ankommer till fullgörande av föreskrift som meddelats med stöd av lagen.

Den föreslagna lagen synes böra äga giltighet till och med den 30 juni 1944. Under den nya lagens giltighetstid skall lagen om virkesmätning icke äga tillämpning.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Såsom motiv till den genom förevarande proposition föreslagna lagstiftningen har bl. a. anförts, att de prisreglerande åtgärder, som redan vidtagits eller äro ifrågasatta för vissa slag av virke, såsom ett komplement kräva, att garantier vinnas för att mätning av virket sker efter enhetliga grunder. Vidare har behov av lagstiftningen ansetts föreligga på den grund, att de statliga ingripandena särskilt på vedmarknaden göra det önskvärt, att mätningen sker på ett enhetligt sätt. Ur sistnämnda synpunkt vore lagstiftningen av särskild betydelse med hänsyn till en kommande avveckling av åtgärder, som på grund av krisen genomförts beträffande handeln med ved och annat virke.

Utskottet.

Inom Norrland och vissa delar av Svealand sker mätning av virke i stor utsträckning efter enhetliga regler genom de olika virkesmätningssammanslagningarna (tunningsföreningarna). Inmätning av virke genom centrala organisationer i dessa delar av landet har sin grund i den koncentration av virkespartier till gemensamma avläggningsplatser, som där nödvändiggjorts av transport- och förädlingsförhållandena. Jämväl bör bemärkas, att träförädlingsindustrin här mestadels är koncentrerad till stora verk.

I de delar av landet, där virkesmätningssammanslagningar icke äro verksamma, saknas den koncentration, som nu omtalats. Virket är där uppdelat på ett mycket stort antal små partier, spridda över praktiskt taget alla delar av länen. Den träförädlingsindustrin är även splittrad på ett mycket stort antal företag. Dessutom är virkeshandeln i landets sydligare delar mycket mera mångsidig och skiftande än i övriga delar av riket.

Av det nu anförda torde framgå, att förutsättningarna för införande av ett mätningssammanslagning äro helt annorlunda i södra Sverige än i norra och mellersta delarna av landet. Stora tekniska svårigheter komma här att uppstå, därest auktoriserad mätning göres obligatorisk. Dessa svårigheter hava starkt betonats i flertalet av de till Kungl. Maj:t inkomna remissyttrandena och även understrukits av departementschefen. Enligt utskottets mening är det synnerligen tveksamt, om svårigheterna kunna lösas på ett tillfredsställande sätt genom de tillämpningsföreskrifter, som skola utfärdas till lagen. Förfarandet torde under alla förhållanden bliva mycket tungrott. I samband härmed inställer sig frågan, huruvida den auktoriserade mätning som lagen föreskriver såsom obligatorisk skall kunna utföras utan alltför stora kostnader. De farhågor, som härvidlag kommit till uttryck i åtskilliga av remissyttrandena, äro enligt utskottets mening välgrundade. Det är sannolikt, att den föreslagna organisationen skulle komma att ställa sig mycket dyrbar. Stora svårigheter synas vidare uppstå, när det gäller att anskaffa utbildad mätningssammanslagning i så stor utsträckning som skulle bliva följden av en obligatorisk auktorise-

rad mätning. Föredragande departementschefen har förutsatt, att, om så finnes nödvändigt, erforderlig personal kommer att utbildas för ändamålet. Kungl. Maj:t har i propositionen äskat anslag för anordnande av kurser för virkesmätare. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, om dessa kurser hinna genomföras inom rimlig tid.

Hur den föreslagna lagen kommer att verka torde i stor utsträckning bli beroende av de tillämpningsföreskrifter, som skola utfärdas till densamma. Förslag till sådana tillämpningsföreskrifter hava icke bilagts propositionen. Vad nu sagts är ägnat att ingiva betänkligheter med hänsyn till det vidsträckta tillämpningsområde, som föreslagits för lagen.

Enligt utskottets mening torde utan att den föreslagna lagstiftningen förfelar sitt syfte nu omförmälda olägenheter kunna undvikas, därest lagen gives en annan omfattning än Kungl. Maj:t föreslagit.

De önskemål, som ur prisregleringssynpunkt framförts såsom skäl för lagen, torde i stor utsträckning kunna tillgodoses genom införande av särskilda föreskrifter, som obligatoriskt kunna tillämpas vid utförande av virkesmätning. En del sådana föreskrifter gälla redan beträffande brännved och massaved. I enlighet med vad nu anförts vill utskottet föreslå, att i 1 § i lagen införes ett stadgande, att Konungen, då särskilda skäl därtill äro, äger förordna, att mätning av ved eller annat virke för sådant ändamål som angives i 1 § skall utföras i enlighet med föreskrifter, som meddelas av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer.

Såsom ett av skälen för den föreslagna lagstiftningen har framhållits, att i samband med en kommande avveckling av vissa på grund av krisen genomförda åtgärder beträffande handeln med ved tvister kunna befaras uppstå i fråga om kvantitet och kvalitet beträffande betydande partier ved samt att det därför vore önskvärt, att mätning av ved kunde komma till stånd på sådant sätt att mätningen erhöles vitsord gentemot såväl säljare som köpare. Detta önskemål läres icke kunna tillgodoses enbart genom utfärdande av föreskrifter, som skola iakttagas vid mätning. För nämnda ändamål synes det givetvis önskvärt, att part i en virkesaffär skall kunna få mätning utförd genom auktoriserad mätare. Det torde emellertid icke vara nödvändigt, att den auktoriserade mätningen göres obligatorisk. Mätning genom auktoriserad mätare bör endast ske, då den vars rätt beröres av mätningen framställer begäran därom.

Med hänsyn till vad nu anförts bör enligt utskottets mening regeln om auktoriserad mätning så utformas, att förordnande angående tillämpning av mätningföreskrifter må, om förhållandena därtill föranleda, innefatta, att mätningen skall utföras av auktoriserad virkesmätare, där så påfordras av den, vars rätt beröres av mätningen.

I motionen I: 322 hava påyrkats vissa inskränkningar i den föreslagna befogenheten för Kungl. Maj:t att förordna om införande av auktoriserad mätning. Sålunda föreslås sådan ändring i lagförslaget, att förordnande om dylik mätning icke skall behöva äga rum, då mätningen endast har till ändamål att bestämma annan ersättning än vederlag för virket. Såsom

föredragande departementschefen anfört torde behov emellertid kunna visa sig att införa auktoriserad mätning även i dessa fall. Vid prövningen av huruvida behov härav föreligger böra dock särskilt beaktas de praktiska olägenheter och betydligt ökade kostnader, som genom ett dylikt förordnande lätt kunna uppstå. Vidare har i nämnda motion förordats, att lagen icke skall omfatta sågade trävaror. Något behov av auktoriserad mätning av sådana varor torde enligt utskottets mening icke förefinnas. Det synes dock icke nödvändigt att i lagen stadga undantag för sådant virke.

Såsom en allmän regel vill utskottet uttala, att förordnande enligt 1 § icke bör givas större omfattning än som är oundgängligen nödvändigt för uppnående av lagens syfte.

I 2 § stadgas bland annat, att virkesmätningsförening ävensom annan sammanslutning med liknande syfte må, om så prövas lämpligt, erhålla auktorisation såsom virkesmätare. Den i ämnet väckta motionen innehåller ett yrkande, som går ut på att sammanslutning som nu nämnts alltid skall erhålla auktorisation. Det torde emellertid enligt utskottets mening vara lämpligt att möjlighet finnes att auktorisera annan än nu nämnd sammanslutning inom dess verksamhetsområde. Utskottet vill emellertid understryka, att i förevarande fall auktorisation endast i undantagsfall bör meddelas annan än sammanslutningen.

Enligt 3 § i förslaget skall skriftlig handling (mätbesked) upprättas över vad vid mätningsförrättning förekommit. Vidare föreskrives i 3 §, att Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, utfärdar instruktion rörande förfarandet vid mätning. Av den utformning utskottet givit åt 1 § torde följa, att sistnämnda stadgande bör utgå. Slutligen stadgas i 3 §, att föreskrifter angående gäldande av kostnader, som uppkomma i anledning av mätningsförrättning, meddelas av Konungen. Någon ändring av detta stadgande synes icke behövlig.

I 4 § föreskrives, att tillsyn över mätningsarbetets fullgörande skall utövas av virkesmätningsnämnd. 5 § innehåller bestämmelser om klagan över mätningsförrättning. Klagan skall föras hos virkesmätningsnämnd. Likaså tillkommer det enligt 1 § virkesmätningsnämnd att meddela dispens från förordnande om lagens tillämpning. Tillsättandet av virkesmätningsnämnder innebär enligt utskottets mening en ansvällning av krisorganisationen, som icke är nödvändig. Tillsynen över mätningsarbetets fullgörande bör i stället lämpligen utövas av myndighet som Konungen bestämmer. Befogenheten att meddela dispens från förordnande om lagens tillämpning bör även tillerkännas sådan myndighet. Klagan över virkesmätningsförrättning, som verkställts på grund av auktorisation, bör enligt utskottets mening föras hos skogsstyrelsen.

Enligt utskottets mening bör fängelse icke ingå i straffskalan i 6 §. I övrigt torde straffbestämmelserna böra bibehållas oförändrade.

Den utformning av 1 § i förslaget som utskottet förordat medför, att stadgandet i övergångsbestämmelserna om att 1935 års virkesmätningslag icke skall tillämpas under den tid den föreslagna lagen är gällande måste utgå.

Därjämte föranleder utskottets förslag, att lagens rubrik bör ändras till »Lag med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke».

På grund av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts genom propositionen framlagda förslag till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

F ö r s l a g

till

L a g

**angående auktoriserad mätning
av ved och annat virke.**

Härigenom förordnas som följer.

F ö r s l a g

till

L a g

**med vissa bestämmelser om mätning
av ved och annat virke.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Konungen äger då särskilda skäl därtill äro förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av ved eller annat virke *må, där mätningen skall ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, ombesörjas allenast* av virkesmätare, som av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer därtill erhållit tillstånd (*auktorisation*).

Finnes visst slag av virke böra undantagas från *förordnandet* eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, *såsom att mätning i*

Konungen äger då särskilda skäl därtill äro förordna, att inom riket eller viss del därav mätning av ved eller annat virke *skall, där mätningen är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket eller för fastställande av annan ersättning såsom kostnad för transport av virket, utföras i enlighet med föreskrifter som meddelas av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer. Om förhållandena därtill föranleda må förordnandet jämväl innefatta, att mätningen skall, där så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen, utföras* av virkesmätare, som av Konungen eller myndighet Konungen bestämmer därtill erhållit tillstånd (*auktorisation*).

Finnes visst slag av virke böra undantagas från *förordnande som här avses* eller påkallas eljest av förhållandena inskränkningar, skola därav

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

den ordning denna lag avser skall äga rum endast om så påfordras av den vars rätt beröres av mätningen, skola därav föranledda begränsningar i förordnandet göras. Undantag från meddelat förordnande må för särskilt fall medgivas av nämnd varom förmäles i 4 §.

föranledda begränsningar i förordnandet göras. Undantag från meddelat förordnande må för särskilt fall medgivas av myndighet som Konungen bestämmer.

Med mätning av virke förstås i denna lag dels bestämmande genom räkning och mätning av virkets stycketal och dimensioner eller, där virket mätes i travat mått, av antalet och dimensionerna av de staplar, travar eller vältor vari virket upplagts, dels ock bedömande, huruvida och i vad mån virket är behäftat med fel samt vilken hänsyn därtill skall tagas, ävensom av virkets beskaffenhet i övrigt.

2 §.

Auktorisation som virkesmätare må meddelas allenast den som vunnit nödig erfarenhet om virkesmätning. Auktorisation kan begränsas att avse visst område eller på annat sätt inskränkas. Auktorisation kan när som helst återkallas.

Virkesmätningsförening så ock annan sammanslutning med liknande syfte må, om så prövas lämpligt, erhålla auktorisation som virkesmätare. Sker det, skall på sammanslutningen ankommande mätningsarbete utföras av mätningspersonal som är anställd i sammanslutningens tjänst.

Innan någon verkställer mätning av virke enligt denna lag, skall han avgiva skriftlig försäkran, att han efter bästa förstånd och samvete skall med oväld och redlighet utföra de uppdrag angående virkesmätning, som kunna bliva honom anförtrodda, samt att han icke skall för obehörig yppa förhållanden som avse virkesmätningen.

Den som erhållit auktorisation, så ock personal som sist sagts, skall avgiva skriftlig försäkran att efter bästa förstånd och samvete med oväld och redlighet utföra anförtrodda uppdrag angående virkesmätning samt att icke för obehörig yppa förhållanden som avse virkesmätningen.

3 §.

Över vad vid mätningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked).

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer utfärdar instruktion rörande förfarandet vid mätning.

Över vad vid mätningsförrättning förekommit skall upprättas skriftlig handling (mätbesked).

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Föreskrifter angående gäldande av kostnader, som uppkomma i anledning av mättningsförrättning, medelas av Konungen.

4 §.

Tillsyn över mättningsarbetets fullgörande skall utövas av *virkesmättningsnämnder*. Dessa tillsätts av Konungen. Föreskrifter om nämndernas verksamhet utfärdas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Tillsyn över mättningsarbetets fullgörande skall utövas av *myndighet som Konungen bestämmer*.

5 §.

Sakägare, som är missnöjd med *mättningsförrättning*, äger däröver föra klagan hos *virkesmättningsnämnden* inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen.

Över *virkesmättningsnämnds* beslut må klagan ej föras.

Sakägare, som är missnöjd med *auktoriserad mätning*, äger däröver föra klagan hos *skogsstyrelsen* inom tio dagar efter förrättningens avslutande, såframt han icke vid avslutandet eller sedermera före klagotidens utgång skriftligen godkänt förrättningen.

Över *skogsstyrelsens* beslut må klagan ej föras.

6 §.

Den som visar vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt denna lag, straffes med dagsböter eller *fängelse*.

Samma lag vare, där någon förhindrar eller försvårar verkställande av mätning eller åsidosätter vad på honom ankommer till fullgörande av föreskrift som meddelats med stöd av denna lag.

Den som visar vårdslöshet eller försummelse vid utförande av mätning enligt denna lag, straffes med dagsböter.

7 §.

Ombesörjer någon virkesmätning utan att vara berättigad att verkställa mätningen, straffes med dagsböter.

8 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan.

9 §.

Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och gäller till och med den 30 juni 1944. Förordnande eller beslut, som meddelats med stöd av lagen, äger ej tillämpning längre än lagen äger giltighet. I fråga om överträdelse, som begåtts under lagens giltighetstid, skall vad i lagen stadgas även därefter tillämpas.

Under den tid denna lag är gällande skall lagen den 20 juni 1935 (nr 369) om virkesmätning icke äga tillämpning.

B. att motionen I: 322, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet under A. anfört, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 juni 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Forslund, Mannerskantz, Sten, Sundberg, Strand**, *Holstenson* och *Holmbäck*;

från andra kammaren: herrar *Olovson* i Västerås, *Larsson* i Östersund*, *Johnsson* i Kastanjegården, *Lundgren*, *Jansson* i Hällefors, *Håstad*, *Andersson* i Eskilstuna och *Hedlund* i Rådom*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.